

ETIKA

Olvasd el a következőt!

(3 kép)

A nemiség

A **nemi érés** ideje egyénenként változó. A serdülők többsége tisztában van testi érettségével és folyamatosan összehasonlítja önmagát társaival. A **szexualitás** ennél a korosztálynál nem azonos a szerelemmel, a szexualitás a nemiséget jelenti, illetve az ezen alapuló biológiai vonzódást a két nem között. A szexuális képesség azonban nem jelenti a szexuális életre való érettséget is! Ahhoz, hogy egy fiatal majdan rendszeres szexuális életet éljen, számos feltételnek kell megfelelnie. Ezek közül a legfontosabb:

Érettek

szeretet és felelősség a társ iránt, s egy esetlegesen megfogant új élet iránt. A szeretet nélküli kapcsolat csupán nemi vonzalmat jelent.

A **tinédzsereknek** meg kell tanulniuk kordában tartani szexualitásukat. Ez nagyon fontos, mert ha a nemi vágy eluralkodik a tizenéves gyerekeken, akkor előfordulhat, hogy megfeledkeznek magukról. Ez a felelőtlen viselkedés – különösen a lányoknál – gyakran egy életre kiható lelki, sőt testi sérülést is eredményezhet.

A tinédzserkori terhességek számának riasztó növekedéséért a szülőkön kívül legtöbbször a médiát és a társadalom engedékenységét okolják. A nemi életet leplezetlenül bemutató filmek szexuális szadosságra buzdítanak, viszont nem figyelmeztetnek a következményekre. A serdülő még képtelen felfogni a gyermekvállalás súlyát.

A nőies és a férfias viselkedés szabályai évszázadokon keresztül pontosan meghatározottak voltak. Nem is olyan régen a fiúktól azt várták, ha felnőnek, kenyérkereső foglalkozás után nézzenek. Munkájuk révén boldoguljanak, és ha a körülmények engedik, vegyenek részt a közügyekben.

A leányokra többnyire alárendelt szerep várt, amely a gyermekek gondozásában, s a házimunkák elvégzésében merült ki.

A 20. századra nagyot változott a világ. Ma már nincs olyan mély szakadék a férfi és női feladatok és szerepek között, mint néhány évtizeddel korábban volt.

A válás utáni csonka családban felnövő gyermekek nélkülözik az apa/anya modellt, emiatt viselkedésükben, öltözködésükben torzulások lehetségesek. Szélsőséges esetekben hiábavaló lehet velük szemben az elvárás, hogy ki-kik őrizze meg nemének pozitív tulajdonságait.

Alapvetően ma is a nő feladata a meleg családi fészek megteremtése, a „házi tűzhely őrzése” akkor is, ha munkát vállal. A férfi feladata pedig az, hogy legyen fizikailag és egzisztenciálisan védelmezője, támasza a családjának, töltsse be a családfő – egyébként ma is fontos – szerepét.

Ady Endre: Mert engem szeretsz

Áldott csodáknak
Tükre a szemed,
Mert engem nézett.
Te vagy a bölcsé,
Mesterasszonya
Az ölelésnek.
Áldott ezerszer
Az asszonyágod,
Mert engem nézett,
Mert engem látott.
S mert nagyon szeretsz:
Nagyon szeretlek
S mert engem szeretsz:
Te vagy az Asszony,
Te vagy a legszebb.

Kérdések

1. Nézzétek meg a *Néma sikoly* című videófilmet! Mi a véleményed az abortuszról?
2. Tudod-e, milyen következményei lehetnek az abortusznak?
3. Szerinted milyen a férfias, illetve a nőies viselkedés?
4. Szeretnéd-e, ha édesanyád nem jarna el dolgozni – vagy igen, de csak délelőtt –, és szinte minden idejét a családnak szentelné?
5. Milyen különbséget látsz?
– Az édesanya munkanélküli lett (háztartást vezet).
– Saját és családja döntése alapján nem vállal munkát.
6. Van-e férfi/női ideálad? Milyen tulajdonságokat vársz el a „Nagy Ő”-től? Dolgozzatok csoportokban! Készítetek listát: mit vártok el az ideális férfitól/nőtől! Összegezzétek külön a fiúk, és külön a lányok igényeit!

Szeretet? Mi az?

Előrebocsátom, egyre többen észleljük a szép szerelem reneszánszát is, a Love storykét, függetlenül a nosztalgiahullámtól. A párját kiválasztó szerelmét, amely telítve van ihletettséggel, sóvárgással, lágysággal és feszültséggel, örömmel és nyilalló fájdalommal, gyengédséggel, aggódó figyelmességgel. A világirodalom a tanúja, még mi mindennel. Ez az „a csodálatos nem tudom én mi, amit nem lehet kimondani, csak olykor bele lehet halni”, mondta egy neves írónk.

Nos, a szerelem-szeretet négy összetevőjét a legtöbbször csak latin, illetve görög szavakkal tudom jelölni:

Szexus:	Szeretlek, mert enyém vagy.
Erősz:	Szeretlek, mert ilyen vagy.
Filia:	Szeretlek, mert társam vagy.
Agapé:	Szeretlek – mert – szeretlek.

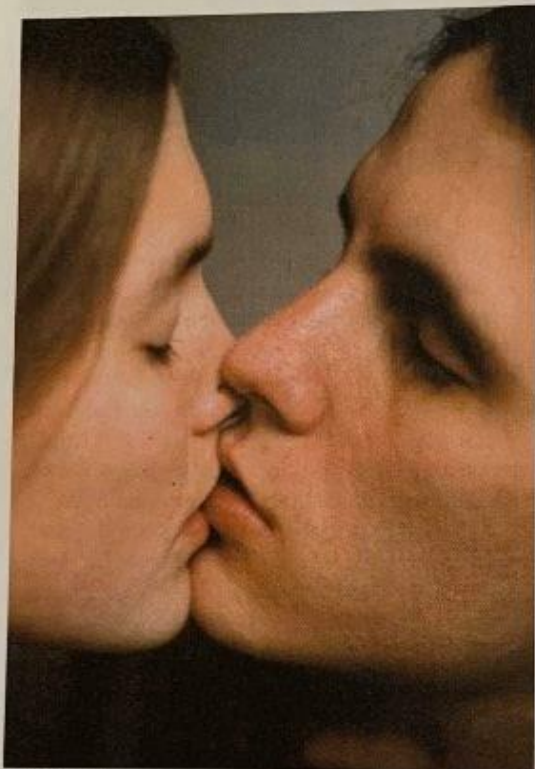
E négy közül bármely hiányzik vagy megbetegszik, bajba kerülhet a férfi és a nő társaskapcsolata. Éppen úgy megbetegedhet, mintha az emberi szív két pitvara és kamrája közt megbillen az egyik megbetegedése, szükülete miatt az egyensúly. A szerelem-szeretet EGÉSZségéhez mind a négy hibátlan együttműködése szükséges.

De vegyük sorra a szerelem-szeretet négyes egységét.

1. *A szexus.* A testi szerelem hozzátartozik az egészséges férfi-női kapcsolathoz. Bár szexuális élet lehet házasság, sőt szerelem-szeretet nélkül is, de egészséges szexuális élet nélkül aligha lehet házasságot élni. A legtöbb páros élet nélkül aligha lehet házasságot élni. A legtöbb páros magány, házasságtörés, válóper oka a ki nem alakult, vagy az elromlott szexuális élet. Akadnak még manapság is

Etika

jöcskán, akik váltig állítják, hogy a szexus csak a gyerek nemzésére való. Ez annyira igaz, mintha valaki azt állítaná: az emberi száj élelemkapu és rágcsálógép csupán, verset mondani, fűtyörészni és dalolni nem illik vele.

Párkapcsolat

2. *Az erősz.* A testi szerelem lelkibb oldala. Én a tied, te az enyemből fakadó, vibráló, de jóleső feszültség. Fájdalom és szerelem ambivalensen vonzó-taszító, édes-keserű keveréke. Tetszel nekem, vágyom utánad, kívánlak, nem tudnám elviselni a hiányodat, gyűlölnék (megölnék), ha elhagynál sajátos egyénisége. E nélkül csak gépies, kielégülésre törő, ösztönös vad ösztön a szexus, maga a természet, melyet az erősz tesz emberivé, kedvessé, örömössé. És ez tartja frissen a szexust, hogy ne legyen unottá. Az erőszről leszakadt szexus erőszakossá válik, és mégis kielégületlen marad, mert elgépiesedik és elégtelen.

3. *A filia.* A baráti, a szociális szeretet. Szeretlek, mert segítőtársam vagy, akire minden körülmények között szá-

mithatok. Szeretlek, akkor is, ha éppen nem egymás szemébe nézünk, hanem egy irányba, a világra, társadalmunkra, amelyben élünk, amelyért dolgozunk, hogy szebb legyen. E szeretet nélkül minden párkapcsolat önmagába zárt, exkluzív, páros önzés. Ezzel a filia-szeretettel és egyben szeretetben lép ki a férfi és a nő együtt társadalma és világa sodrásaiba, építésébe.

A szexus, az erősz, a filia azonban mindig értékkel: szeretlek, mert... (szép, kívánatos, szexis, pozicionált, okos stb. vagy). De ennek az értékkelő szerelem-szeretetnek természetes és logikus folytatása: addig, amíg... (szép, kívánatos, szexis, pozicionált, okos stb. vagy). Ha már nem vagy az, mit szeressek rajtad? Kicséréllek.

4. *Az agapé.* (Az Újszövetség írói az eredeti, görög szövegbe ezt a klasszikus görögben használt szót emelik be a közhasználatú erősz helyett.) Talán azért teszik ezt, mert az agapé nem értékkel. Azaz szeretlek, mert – szeretlek. Úgy szeretlek, amint, s ahogy vagy. Szeretlek, mert téged „kaptalak”, hogy szeresselek. Nos, téged szeretlek akkor is, ha éppen nem vagy felettebb szeretetre méltó. Szeretlek, annak ellenére, hogy... és addig szeretlek, amíg újra azzá leszel, akinek megszerettelek, s ha nem, akkor is tovább szeretlek. Társam lettél, mert megszerettelek, és mert társam vagy, téged szeretlek, mert nem tudlak nem szeretni. Mindez benne lüktet az agapéban. Jogosan veti fel valaki a kérdést: van ilyen szerelem-szeretet a valóságban? Amely sokkal inkább páros műalkotás már, mint biologikum.

Nos: van! De ahogy a boldog népeknek nincs történetük, a boldog párkapcsolatoknak sincs. Nem kiáltoznak, nem panaszkodnak, nem sikoltoznak, nem válnak, tehát nem látszanak, „csak” vannak.

(GYÖRÖSSY ENDRE: *A szerelemről, komolyan*)

Feladatok

1. Készüljön fel négy tanuló a szeretet-szeretlem egy-egy témaköréből!
2. Szerinted melyik a legfontosabb a négy elem közül? Lehet-e egyáltalán fontossági sortrendet felállítani?
3. A szeretet és a szeretlem közül melyiknek az ábrázolását látod gyakrabban a tévében?

Jegyezd meg!

Nemi jelleg, pszichés tulajdonság, nemi érettség, férfias/nőiesség viselkedés, szexus, erősz, filia, agapé.